



## Exploring the Link between Financial Reporting Models and Earnings Characteristics among Tehran Stock Exchange Listed Companies

**Roya Amiri**

MSc., Department of Financial Management, Faculty of Economics and Management, Urmia University, Urmia, Iran. E-mail: amirir24081367@gmail.com

**Ali Ashtab** \*

\*Corresponding Author, Assistant Prof., Department of Accounting, Faculty of Economics and Management, Urmia University, Urmia, Iran. E-mail: a.ashtab@urmia.ac.ir

**Mahdi Heydari**

Associate Prof., Department of Accounting, Faculty of Economics and Management, Urmia University, Urmia, Iran. E-mail: m.heydari@urmia.ac.ir

### Abstract

#### Objective

Objective: In recent years, the focus on earnings characteristics has intensified, spurred by the financial disclosures of some major corporations. Financial analysts and investors not only consider the accounting profit figure when assessing future cash flows but also prioritize the sustainability and repeatability of reported earnings. More than the final earnings figure, they refer to the items that make up real earnings, usefulness in predicting future earnings, as well as the stability, sustainability, and immutability of reported earnings. Earnings are one of the most important factors affecting economic decisions. Users' awareness of the reliability of earnings can help analysts make better decisions about profitability and financial statement analysis. This study examines the relationship between financial reporting models and earnings characteristics of companies listed on the Tehran Stock Exchange.

#### Methods

The present study is applied in terms of purpose. In the present study, the required data have been extracted from Rahavard Novin software, financial statements of companies and text mining as well as the Codal website. The statistical population of the present study includes companies listed on the Tehran Stock Exchange from 2012 to 2022. Stata 14 was the software utilized for data preparation and model estimation in this study. The panel data model was used to test the research hypotheses.

## Results

The findings of this study indicate that the net assets approach negatively impacts the quality of accruals, positively influences income smoothing, negatively affects earnings predictability, and does not impact earnings sustainability. Additionally, the results obtained indicate that the transactional approach positively affects the quality of accruals, has no effect on income smoothing or earnings predictability, and negatively impacts earnings sustainability.

## Conclusion

This study has examined earnings characteristics from four perspectives: accruals quality, income smoothing, earnings predictability, and earnings sustainability. Accruals quality associates accruals with past, present, and future cash flows, and then tests them. This criterion (called accruals quality) is related to debt cost and equity cost. Earnings sustainability indicates the stability and persistence of earnings. Because management cannot address all the requirements of financial statement users, reliance on financial information as companies' output is heightened. Thus, the significance of earnings quality is paramount prior to decision-making, as higher earnings quality correlates with better company performance. For reasons such as retention in the company, bonus receipt, and other factors, the manager consciously or unconsciously presents the status of the company as favorable; therefore, the characteristics of corporate earnings are influenced by the foundations of reporting and the discretion of their managers. Less reliable earnings equate to less useful information they offer.

**Keywords:** Financial reporting models, Earnings, Net assets, Transactional approach.

**Citation:** Amiri, Roya; Ashtab, Ali & Heydari, Mahdi (2024). Exploring the Link between Financial Reporting Models and Earnings Characteristics among Tehran Stock Exchange Listed Companies. *Financial Research Journal*, 26(2), 355-374. <https://doi.org/10.22059/FRJ.2023.365590.1007512> (in Persian)

Financial Research Journal, 2024, Vol. 26, No.2, pp. 355-374  
Published by University of Tehran, Faculty of Management  
<https://doi.org/10.22059/FRJ.2023.365590.1007512>  
Article Type: Research Paper  
© Authors

Received: September 19, 2023  
Received in revised form: October 10, 2023  
Accepted: March 05, 2024  
Published online: July 20, 2024



## رابطه بین مدل‌های گزارشگری مالی و ویژگی‌های سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

رویا امیری

کارشناسی ارشد، گروه مدیریت مالی، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران. رایانامه: amirir24081367@gmail.com

علی آشتاب\*

\* نویسنده مسئول، استادیار، گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و مدیریت دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران. رایانامه: a.ashtab@urmia.ac.ir

مهدی حیدری

دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و مدیریت دانشگاه ارومیه، ارومیه، ایران. رایانامه: m.heydari@urmia.ac.ir

### چکیده

**هدف:** در سال‌های گذشته، به دنبال افشای مالی تعدادی از شرکت‌های بزرگ، موضوع ویژگی‌های سود، به شکل خاصی در کانون توجه قرار گرفت. تحلیلگران مالی و سرمایه‌گذاران در تعیین جریان‌های نقدی آتی، فقط به رقم سود حسابداری، به عنوان تنها شاخص تعیین‌کننده توجه نمی‌کنند، بلکه برای آن‌ها پایداری و تکرارپذیری بودن سود گزارش شده نیز بسیار مهم است. آن‌ها بیشتر از رقم نهایی سود، به ارقام تشکیل سود واقعی، سودمندی در پیش‌بینی سود آتی و همچنین به ثبات، پایداری و عدم تغییرپذیری سود گزارش شده توجه دارند. سود یکی از عوامل بسیار مهم و مؤثر بر تصمیم‌گیری‌های اقتصادی است. آگاهی استفاده‌کنندگان از قابل‌اتکا بودن سود، می‌تواند آن‌ها را در اتخاذ تصمیم‌های بهتر در خصوص سودآوری و تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی یاری دهد. در این پژوهش رابطه بین مدل‌های گزارشگری مالی و ویژگی‌های سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بررسی شده است.

**روش:** پژوهش حاضر از لحاظ هدف، از نوع تحقیقات کاربردی است. در پژوهش حاضر داده‌های موردنیاز از نرم‌افزار ره‌آورد نوین، صورت‌های مالی شرکت‌ها و سندکاوی و همچنین، سایت کدال استخراج شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، در بازه زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ بوده است. از نرم‌افزار استاتا ۱۴ برای آماده‌سازی داده‌ها و تخمین مدل‌ها و برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، از الگوی داده‌های ترکیبی استفاده شده است.

**یافته‌ها:** نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که رویکرد خالص دارایی‌ها، بر کیفیت ارقام تعهدی تأثیر منفی و بر هموارسازی سود تأثیر مثبت دارد. همچنین، رویکرد خالص دارایی‌ها بر قابلیت پیش‌بینی سود تأثیر منفی می‌گذارد؛ اما بر پایداری سود تأثیری ندارد. رویکرد معاملاتی بر کیفیت ارقام تعهدی تأثیر مثبت دارد؛ اما بر هموارسازی سود تأثیری ندارد. همچنین، رویکرد معاملاتی بر قابلیت پیش‌بینی سود تأثیری ندارد؛ اما بر پایداری سود تأثیر منفی می‌گذارد.

**نتیجه‌گیری:** این پژوهش ویژگی‌های سود را چهار عامل کیفیت ارقام تعهدی، هموارسازی سود، قابلیت پیش‌بینی سود و پایداری سود قرار داده است. پژوهش حاضر کیفیت ارقام تعهدی که ارقام تعهدی را با جریان‌های نقدی دوره‌های گذشته، جاری و آتی مرتبط می‌سازد، ارائه و سپس آن را آزمون کرده است. این معیار (که به آن کیفیت ارقام تعهدی می‌گویند) با میزان هزینه بدهی و هزینه حقوق صاحبان سهام ارتباط دارد. پایداری سود میزان ثبات و دوام سود را نشان می‌دهد. مدیریت قادر نیست که کلیه نیازهای استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی را برآورده کند، این مشکل موجب بالا رفتن درجه سطح اتکا بر اطلاعات مالی به شکل خروجی شرکت‌ها می‌شود، بنابراین اهمیت دادن به کیفیت سودها قبل از هر نوع تصمیم‌گیری حائز اهمیت است. هرچقدر که کیفیت سود بالاتر باشد، به طبع آن،

عملکرد شرکت‌ها بهتر خواهد شد. بنا به دلایلی نظیر ایقا در شرکت، دریافت پاداش و سایر عوامل، مدیر خواسته یا ناخواسته وضعیت شرکت را مطلوب جلوه می‌دهد؛ بنابراین ویژگی‌های سود شرکت‌ها، تحت تأثیر میانی گزارشگری و صلاح‌دید مدیران آن‌ها قرار می‌گیرد. هر چه سودها قابلیت اتکای کمتری داشته باشند، اطلاعات مفید کمتری ارائه می‌کنند.

**کلیدواژه‌ها:** مدل‌های گزارشگری مالی، سود، خالص دارایی‌ها، رویکرد معاملاتی.

**استناد:** امیری، رؤیا؛ آشتاب، علی و حیدری، مهدی (۱۴۰۳). رابطه بین مدل‌های گزارشگری مالی و ویژگی‌های سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *تحقیقات مالی*، ۲۶(۲)، ۳۵۵-۳۷۴.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۲۸

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۲/۰۷/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۱۵

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۴/۳۰

doi: <https://doi.org/10.22059/FRJ.2023.365590.1007512>

تحقیقات مالی، ۱۴۰۳، دوره ۲۶، شماره ۲، صص. ۳۷۴-۳۵۵

ناشر: دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

نوع مقاله: علمی پژوهشی

© نویسندگان

## مقدمه

امروزه سود حسابداری و اجزای آن، از جمله اطلاعات مهمی محسوب می‌شود که هنگام تصمیم‌گیری توسط افراد در نظر گرفته می‌شود. معمولاً سود مبنایی برای محاسبه مالیات، عاملی برای تدوین سیاست‌های تقسیم سود و راهنمایی برای سرمایه‌گذاری و تصمیم‌گیری و در نهایت، عاملی برای پیش‌بینی به‌شمار می‌آید. محاسبه سود خالص بنگاه اقتصادی، از روش‌ها و برآوردهای حسابداری تأثیر می‌پذیرد، بدین لحاظ امکان دست‌کاری سود توسط مدیریت وجود دارد (حساس یگانه، جعفری و رسائیان، ۱۳۹۰). بر طبق مفهوم سودمندی تصمیم ارائه شده توسط هیئت استانداردهای حسابداری مالی ایالات متحده، کیفیت سود و به‌صورت عام‌تر کیفیت گزارشگری مالی، محبوب کسانی است که از گزارش‌های مالی برای تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری و انعقاد قراردادهای مختلف استفاده می‌کنند (رضازاده، نصیری و رحیم پور، ۱۳۹۰).

جونز<sup>۱</sup> (۱۹۹۱) در پژوهشی نشان داد که معیار کیفیت ارقام تعهدی با میزان هزینه بدهی و هزینه حقوق صاحبان سهام ارتباط دارد. پایداری سود، میزان ثبات و دوام سود را نشان می‌دهد. چو، لی و فایفر<sup>۲</sup> (۲۰۱۳)، کیم و چی<sup>۳</sup> (۲۰۱۰) و آشیری و همکاران<sup>۴</sup> (۱۹۹۴)، در خصوص مزایای سود بحث کرده‌اند.

به‌طور سنتی، دو مدل جایگزین برای تعیین سود وجود دارد، یعنی خالص دارایی‌ها و رویکرد معاملاتی. علاوه‌براین به‌طور سنتی، دو مدل جایگزین برای تعیین سود وجود دارد، یعنی رویکرد خالص دارایی‌ها و رویکرد معاملاتی (لی، ایسکرا، و ما<sup>۵</sup>، ۲۰۱۱). طبق رویکرد خالص دارایی‌ها، سود عبارت است از: خالص دارایی‌ها به اضافه یا منهای مبادلات سرمایه‌ای. حسن این رویکرد، سادگی و ایراد آن این است که اجزای تشکیل‌دهنده سود را نشان نمی‌دهد. هر چه اجزای تشکیل‌دهنده سود کمتر باشد، قدرت پیش‌بینی کاهش می‌یابد. رویکرد معاملاتی، کمابیش رویکرد سنتی در حسابداری محسوب می‌شود. در این رویکرد، تغییرات ارزشیابی دارایی‌ها و بدهی‌ها، تنها در صورتی که از معاملات، عملیات و سایر رویدادهای مالی منتج شود، ثبت می‌شود. اصطلاح معاملات، عملیات و رویدادهای مالی نیز، در مقایسه با معاملات و عملیات خارجی، تعاریف گسترده‌تری دارد و رویدادهای داخلی را نیز دربرمی‌گیرد (بزرگ اصل و صالح‌زاده، ۱۳۹۴).

از طرف دیگر، رویکرد معاملاتی تأیید می‌کند که سود معیار تأثیرگذاری تشکیلات اقتصادی در استفاده از ورودی‌های آن، برای به‌دست‌آوردن و فروش بازده است (بیات، زلّقی و میرحسینی، ۱۳۹۴). با توجه به آنچه بیان شد، پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین مدل‌های گزارشگری مالی و ویژگی‌های سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته است. بدین ترتیب، به نظر می‌رسد که رویکرد خالص دارایی‌ها و رویکرد معاملاتی بر ویژگی‌های سود تأثیر خواهد گذاشت. از آنجا که چنین مطالعه‌ای در پژوهش‌های قبلی در ایران صورت نگرفته است، این پژوهش با هدف پاسخ به این سؤال انجام شده است: آیا رویکرد خالص دارایی‌ها و رویکرد معاملاتی بر ویژگی‌های سود تأثیر دارد؟

1. Jones
2. Cho, Lee & Pfeiffer
3. Kim & Qi
4. Ashari, Koh, Tan & Wong
5. Li, Abeysekera & Ma

## پیشینه نظری پژوهش

### کیفیت اقلام تعهدی

به میزان تبدیل اقلام تعهدی به جریان‌های نقد آتی، کیفیت اقلام تعهدی گفته می‌شود. این معیار، توسط بسیاری از پژوهشگران، در سرفصل معیارهای برگرفته از ارتباط بین سود، جریان نقد و اقلام تعهدی گنجانده شده است. فرانسیس، ناندا، اولسون<sup>۱</sup> (۲۰۰۸) بیان می‌کنند که این معیار، از جمله معیارهای مبتنی بر داده‌های حسابداری است (فرانسیس، لافوند، اولسون و شیپر<sup>۲</sup>، ۲۰۰۴).

### هموارسازی سود

معیار هموارسازی سود، یکی از معیارهای کیفیت سود و برگرفته از مطالعه لئوز، ناندا و ویسوکي<sup>۳</sup> (۲۰۰۳) است. در پژوهش آن‌ها، این معیار از طریق نسبت انحراف معیار سود عملیاتی به انحراف معیار جریان نقدی عملیاتی اندازه‌گیری می‌شود.

### قابلیت پیش‌بینی سود

قابلیت پیش‌بینی سود، یکی از ویژگی‌های کیفی و سری زمانی سود است و عبارت است از: توانایی سود جاری در پیش‌بینی سود آتی در کوتاه‌مدت و بلندمدت. عوامل اقتصادی و حسابداری، از جمله عواملی هستند که رابطه نوسان‌پذیری و قابلیت پیش‌بینی سود را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

### پایداری سود

پایداری سود به‌عنوان یکی از ویژگی‌های کیفی سود، در کانون توجه سرمایه‌گذاران قرار دارد و سرمایه‌گذاران در برآورد سودهای آتی و جریان‌های نقدی مورد انتظار خود، تنها به رقم سود حسابداری توجه نمی‌کنند و به بخش پایدار سود بیشتر از بخش ناپایدار آن اهمیت می‌دهند.

### رویکرد خالص دارایی‌ها

طبق این رویکرد سود عبارت است از خالص دارایی‌ها به‌اضافه یا منهای مبادلات سرمایه‌ای. مزیت این رویکرد، سادگی و ایراد آن این است که اجزای تشکیل‌دهنده سود را نشان نمی‌دهد. هر چه اجزای تشکیل‌دهنده سود کمتر باشد، قدرت پیش‌بینی کاهش می‌یابد (ثقفی و کردستانی، ۱۳۹۹).

### رویکرد معاملاتی

این رویکرد بر مبنای فعالیت‌های اقتصادی واحد تجاری است؛ به‌عبارت‌دیگر بر مبنای آحاد مبادلات انجام‌شده که مرتبط

1. Francis, Nanda & Olsson  
2. Francis, LaFond, Olsson & Schipper  
3. Leuz, Nanda & Wysocki

با انجام عملیات است، درآمد هزینه گزارش می‌شود. هر معامله یا رویدادی که به‌طور بالقوه روی شرکت تأثیرگذار است، تجزیه و تحلیل می‌شود تا مشخص شود که آیا آن باید در مدارک حسابداری ثبت شود یا خیر.

### پیشینه تجربی پژوهش

کیم، چانگ، لی و چو<sup>۱</sup> (۲۰۲۰) به رابطه کیفیت اقلام تعهدی، ریسک اطلاعات و رفتار تجاری سرمایه‌گذاران نهادی را در بورس کره بررسی کردند. بر اساس نتایج آن‌ها، سرمایه‌گذاران نهادی در شرکت‌هایی که کیفیت اقلام تعهدی کمتری دارند، فروش خود را در سال‌های بعد افزایش می‌دهند. همچنین شواهد نشان داد که فروش خالص سرمایه‌گذاران نهادی به عوامل اختیاری کیفیت اقلام تعهدی مرتبط است.

برایان و ماسون<sup>۲</sup> (۲۰۲۰) به بررسی رابطه انگیزه‌های شهرت مدیران مستقل، کیفیت اقلام تعهدی و حق‌الزحمه حسابرس پرداختند. نتایج از رابطه منفی بین نسبت مدیران مستقل با مشوق‌های شهرت نسبتاً کم و کیفیت اقلام تعهدی حکایت می‌کرد. همچنین نتایج نشان داد که رابطه مثبت معناداری بین نسبت مدیران مستقل با مشوق‌های شهرت نسبتاً کم و حق‌الزحمه حسابرسی وجود دارد.

علی ظاهر، محمد و باسونی<sup>۳</sup> (۲۰۲۰) به بررسی تأثیر شناسایی به‌موقع زیان و کیفیت اقلام تعهدی، بر انتشار اوراق بهادار شرکت‌ها پرداختند. محققان با بررسی ۱۱۴۹۷ مشاهده در ۵۶ شرکت، به این نتیجه دست یافتند که بین کیفیت اقلام تعهدی با انتشار اوراق قرضه رابطه منفی وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که تأثیر کیفیت اقلام تعهدی با سطح توسعه حقوقی و مالی شرکت افزایش می‌یابد.

چو و چانگ<sup>۴</sup> (۲۰۲۰) به بررسی این موضوع پرداختند که آیا تنوع سازمانی، کیفیت اقلام تعهدی را افزایش می‌دهد یا خیر. محققان با بررسی شرکت‌های ثبت‌شده در بورس اوراق بهادار نیویورک، بورس آمریکا و نزدک از سال ۱۹۹۸ تا ۲۰۱۶ به این نتیجه دست یافتند که بین سطح تنوع شرکت و قابلیت اطمینان اقلام تعهدی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. محققان این‌گونه بحث کردند که تنوع شرکت، به افزایش کیفیت تعهدی شرکت‌ها منجر می‌شود. همچنین شواهد نشان داد که این ارتباط مثبت، هنگامی برجسته‌تر می‌شود که فعالیت‌های اساسی شرکت در بین بخش‌ها هم‌پستگی کمتری داشته باشد.

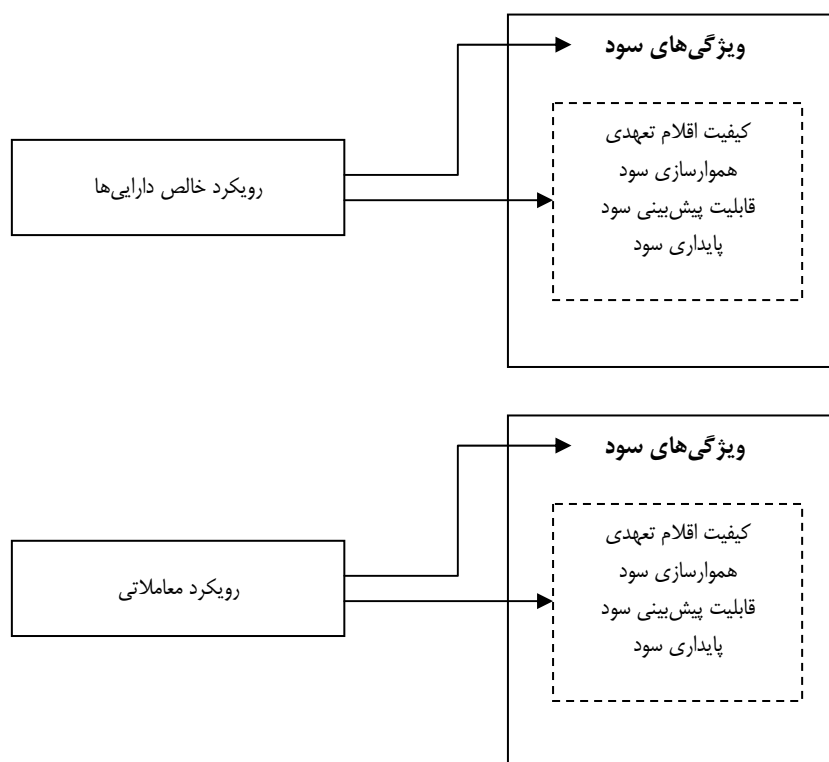
فامبودی و فیتربانی<sup>۵</sup> (۲۰۲۰) به بررسی تأثیر کیفیت اقلام تعهدی، فرصت رشد و تنوع جنسیتی بر عملکرد شرکت پرداختند. نمونه موردبررسی شرکت‌های تولیدی فعال در بورس اوراق بهادار اندونزی، طی بازه زمانی ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ بود که ۱۱۷ شرکت تحلیل شد. نتایج نشان داد که کیفیت اقلام تعهدی و فرصت رشد، بر بازده دارایی‌ها تأثیر مثبتی دارد، درحالی‌که تنوع جنسیتی روی نسبت کیوتوبین تأثیر منفی دارد.

1. Kim, Chung, Lee & Cho
2. Bryan & Mason
3. Aly Zaher, Mohamed & Basuony
4. Chou & Chang
5. Fambudi & Fitriani

ایندروسون و کورنیواتی<sup>۱</sup> (۲۰۲۰) به بررسی رابطه چرخه عمر شرکت و ارقام تعهدی اختیاری پرداختند. جامعه آماری، ۳۴۱ شرکت تولیدی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار اندونزی، طی بازه زمانی ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ است. نتایج به‌طور کلی رابطه مثبتی را بین سن شرکت و ارقام تعهدی اختیاری نشان می‌دهد. از سوی دیگر، بر اساس نتایج، بین ارقام تعهدی اختیاری در مرحله رشد و بلوغ تفاوت‌هایی وجود دارد.

افیزال و همکاران<sup>۲</sup> (۲۰۲۰) به بررسی رابطه ویژگی‌های خدمات غیرحسابرسی و کیفیت ارقام تعهدی پرداختند. آن‌ها تأثیر دستمزد خدمات حسابرسی و غیرحسابرسی را بر کیفیت ارقام تعهدی ۱۱۱۷ سال - شرکت مشاهده در شرکت‌های مالزی، طی بازه زمانی ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۱ تجزیه و تحلیل کردند. نتایج حاکی از این است که خدمات غیرحسابرسی با کیفیت ارقام تعهدی پایین‌تر رابطه معناداری دارد.

موسکاریلو، لاروزا، برنینی و فرا<sup>۳</sup> (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی مدل درآمد-هزینه در مقایسه با مدل دارایی-بدهی و تأثیر آن بر ویژگی‌های سود شرکت‌های غیر مالی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که شرکت‌هایی که از رویکرد درآمد-هزینه در فرایند گزارشگری مالی استفاده می‌کنند، اصل تطابق به خوبی رعایت شده و این رویکرد بر پایداری، هموارسازی و پیش‌بینی‌پذیری بیشتر سود در مقایسه با رویکرد دارایی-بدهی تأکید دارد.



شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

1 Indraswono & Kurniawati

2 Effiezal et al

3. Moscariello, La Rosa, Bernini & Fera



## روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ روش، هم‌بستگی و از لحاظ هدف، کاربردی است. همچنین پژوهش حاضر به‌لحاظ معرفت‌شناسی از نوع تجربه‌گرا، سیستم استدلال آن استقرایی و به‌لحاظ نوع مطالعه میدانی - کتابخانه‌ای با استفاده از اطلاعات تاریخی به‌صورت پس‌رویدادی است.

جامعه آماری در این پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، در بازه زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۱ است. از جامعه آماری شرکت‌هایی که شرایط زیر را داشتند، برای نمونه انتخاب شدند:

- تا پایان سال ۱۳۸۹ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته‌شده باشد.
  - به‌منظور افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی آن‌ها، منتهی به پایان اسفندماه باشد.
  - در دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹، تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداده باشد.
  - جزء گروه صنایع خاص از جمله شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گرهای مالی، بانک‌ها و لیزینگ نباشد.
- پس از رعایت شروط فوق، تعداد شرکت‌های موجود در بورس اوراق بهادار تهران تا پایان سال ۱۳۹۹ به ۱۳۰ شرکت رسید. حجم نهایی نمونه، ۹۱۰ سال - شرکت بود. داده‌های جمع‌آوری‌شده، ابتدا در قالب بانک اطلاعات در نرم‌افزار اکسل ذخیره شد. در ادامه با انتقال این داده‌ها به نرم‌افزار ایویوز<sup>۱</sup> نسخه ۹، زمینه تجزیه و تحلیل این داده‌ها فراهم شد.

## فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مبانی نظری و پیشینه تجربی، فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر مطرح شده است:

فرضیه‌های اصلی عبارت‌اند از:

- رویکرد خالص دارایی‌ها بر ویژگی‌های سود تأثیر معناداری دارد.
- رویکرد معاملاتی بر ویژگی‌های سود تأثیر معناداری دارد.

فرضیه‌های فرعی عبارت‌اند از:

- ۱: رویکرد خالص دارایی‌ها بر کیفیت ارقام تعهدی تأثیر معناداری دارد.
- ۲: رویکرد خالص دارایی‌ها بر هموارسازی سود تأثیر معناداری دارد.
- ۳: رویکرد خالص دارایی‌ها بر قابلیت پیش‌بینی سود تأثیر معناداری دارد.
- ۴: رویکرد خالص دارایی‌ها بر پایداری سود تأثیر معناداری دارد.
- ۵: رویکرد معاملاتی بر کیفیت ارقام تعهدی تأثیر معناداری دارد.
- ۶: رویکرد معاملاتی بر هموارسازی سود تأثیر معناداری دارد.
- ۷: رویکرد معاملاتی بر قابلیت پیش‌بینی سود تأثیر معناداری دارد.
- ۸: رویکرد معاملاتی بر پایداری سود تأثیر معناداری دارد.

## مدل پژوهش

در پژوهش حاضر ویژگی‌های سود، از چهار شاخص کیفیت ارقام تعهدی، هموارسازی سود، قابلیت پیش‌بینی سود و پایداری سود اندازه‌گیری می‌شود. مدل‌های تجربی برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، بر اساس پژوهش موسکاریلو و همکاران (۲۰۲۰) به صورت زیر است:

فرضیه فرعی اول:

$$\text{AccuralQuality}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Net Asset Value}_{it} + \beta_2 \text{Size}_{it} + \beta_3 \text{LEV}_{it} + \beta_4 \text{IR}_{it} + \beta_5 \text{FC}_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{رابطه (۱)}$$

فرضیه فرعی دوم:

$$\text{EarningSmoothness}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Net Asset Value}_{it} + \beta_2 \text{ROA}_{it} + \beta_3 \text{MTB}_{it} + \beta_4 \text{AT}_{it} + \beta_5 \text{CTR}_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{رابطه (۲)}$$

فرضیه فرعی سوم:

$$\text{Predictability}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Net Asset Value}_{it} + \beta_2 \text{ghroth sell}_{it} + \beta_3 \text{AudTop}_{it} + \beta_4 \text{RE}_{it} + \beta_5 \text{GPM}_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{رابطه (۳)}$$

فرضیه فرعی چهارم:

$$\text{EarningPersistence}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Net Asset Value}_{it} + \beta_2 \text{CFO}_{it} + \beta_3 \text{CR}_{it} + \beta_4 \text{OPM}_{it} + \beta_5 \text{P/E}_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{رابطه (۴)}$$

فرضیه فرعی پنجم:

$$\text{AccuralQuality}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{SPREAD}_{it} + \beta_2 \text{Size}_{it} + \beta_3 \text{LEV}_{it} + \beta_4 \text{IR}_{it} + \beta_5 \text{FC}_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{رابطه (۵)}$$

فرضیه فرعی ششم:

$$\text{EarningSmoothness}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{SPREAD}_{it} + \beta_2 \text{ROA}_{it} + \beta_3 \text{MTB}_{it} + \beta_4 \text{AT}_{it} + \beta_5 \text{CTR}_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{رابطه (۶)}$$

فرضیه فرعی هفتم:

$$\text{Predictability}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{SPREAD}_{it} + \beta_2 \text{ghroth sell}_{it} + \beta_3 \text{AudTop}_{it} + \beta_4 \text{RE}_{it} + \beta_5 \text{GPM}_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{رابطه (۷)}$$

فرضیه فرعی هشتم:

$$\text{EarningPersistence}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{SPREAD}_{it} + \beta_2 \text{CFO}_{it} + \beta_3 \text{CR}_{it} + \beta_4 \text{OPM}_{it} + \beta_5 \text{P/E}_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{رابطه (۸)}$$

که در رابطه‌های ۱ تا ۸، Profit Characteristics ویژگی‌های سود؛ Accrual Quality کیفیت اقلام تعهدی؛ EarningSmoothness هموارسازی سود؛ Predictability قابلیت پیش‌بینی سود؛ EarningPersistence پایداری سود؛ Net asset value خالص ارزش دارایی‌ها؛ SPREAD هزینه‌های معاملات؛ Size اندازه شرکت؛ Lev اهرم مالی؛ ROA بازده دارایی؛ MTB رشد شرکت؛ Ghroth sell رشد فروش شرکت؛ AudTop نوع مؤسسه حسابرسی؛ CFO جریان‌های نقدی عملیاتی؛ CR نسبت جاری؛ IR نسبت آنی؛ FC نسبت تسهیلات به سرمایه؛ AT گردش دارایی؛ CTR نسبت گردش سرمایه جاری؛ RE بازده حقوق صاحبان سهام؛ GPM حاشیه سود ناخالص؛ OPM حاشیه سود عملیاتی؛ P/E نسبت قیمت به درآمد.

### یافته‌های پژوهش

متغیرهای پژوهش در جدول ۱ درج شده است. این جدول حاوی شاخص‌هایی برای توصیف متغیرهای پژوهش است. شایان ذکر است که برای خنثی کردن اثرهای داده‌های پرت در سطح ۱ درصد و ۹۹ درصد، از تکنیک وینسورایز استفاده شده است.

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشی‌دگی
کیفیت اقلام تعهدی	۰/۲۹۵	۰/۳۰۳	۰/۴۸۶	۰/۱۲۳	۰/۱۲۶	۰/۰۷۳	۱/۶۰۹
هموارسازی سود	۰/۴۹۲	۰/۴۱۹	۲/۳۸۰	-۲/۵۵۰	۱/۴۱۷	-۰/۶۱۷	۲/۹۹۰
قابلیت پیش‌بینی سود	۰/۷۹۳	۰/۹۳۶	۱/۴۵۰	-۰/۰۷۸	۰/۵۰۶	-۰/۵۱۰	۲/۰۹۱
پایداری سود	-۰/۰۱۳	-۰/۰۲۱	۰/۰۳۱	-۰/۰۳۲	۰/۰۱۹	۱/۳۸۹	۳/۶۹۳
رویکرد خالص دارایی‌ها	۴/۱۱۱	۳/۸۹۵	۵/۶۳۳	۳/۱۸۳	۰/۷۹۰	۰/۶۷۹	۲/۲۴۲
رویکرد معاملاتی	۴/۵۰۳	۴/۷۷۰	۶/۹۹۸	۱/۶۶۹	۱/۷۴۹	-۰/۱۷۷	۱/۷۷۷
اندازه شرکت	۱۳/۷۳	۱۳/۷۱	۶۴/۱۵	۱۱/۹۵	۱/۱۶۶	۰/۰۸۷	۱/۹۱۸
اهرم مالی	۰/۵۱۳	۰/۵۳۶	۰/۷۳۵	۰/۲۷۰	۰/۱۶۶	-۰/۱۸۶	۱/۵۹۳
بازده دارایی	۰/۱۲۴	۰/۱۰۵	۰/۳۰۹	۰/۰۰۰	۰/۰۹۹	۰/۵۳۸	۲/۱۰۲
ارزش بازار به ارزش دفتری	۱۳/۲۵	۲/۸۷۴	۶۴/۳۴	۰/۷۲۹	۲۰/۵۴	۱/۷۳۱	۴۶۹/۴
رشد فروش شرکت	۰/۱۸۳	۰/۱۷۴	۰/۷۱۹	-۰/۳۶۵	۰/۳۲۳	-۰/۰۰۶	۲/۱۶۸
جریان‌های نقدی عملیاتی	۱/۰۰۱	۰/۷۶۳	۴/۳۵۸	-۱/۴۸۶	۱/۶۲۹	۰/۶۰۱	۲/۸۲۸
نسبت جاری	۱/۳۵۶	۱/۲۴۳	۲/۳۷۳	۰/۷۲۶	۰/۵۰۴	۰/۷۵۳	۲/۵۴۵
نسبت آنی	۰/۸۶۴	۰/۷۹۸	۱/۶۱۷	۰/۳۶۵	۰/۳۸۳	۰/۵۹۸	۲/۳۸۸
نسبت تسهیلات به سرمایه	۰/۲۹۷	۰/۲۷۹	۰/۶۴۲	۰/۰۰۰	۰/۲۱۴	۰/۱۷۴	۱/۷۵۴
گردش دارایی	۰/۸۲۹	۰/۷۷۶	۱/۵۱۴	۰/۳۲۵	۰/۳۶۸	۰/۴۵۸	۲/۱۷۲
نسبت گردش سرمایه جاری	۲/۵۵۹	۲/۶۴۵	۱۵/۰۵	-۱۰/۵۶	۷/۱۴۵	-۰/۱۰۱	۲/۶۱۶
بازده حقوق صاحبان سهام	۰/۳۰۰	۰/۲۷۸	۰/۶۴۶	۰/۰۰۶	۰/۲۰۸	۰/۲۱۹	۱/۸۵۲
حاشیه سود ناخالص	۰/۲۶۳	۰/۲۴۴	۰/۵۱۰	۰/۰۷۱	۰/۱۴۱	۰/۳۴۰	۱/۹۱۹
حاشیه سود عملیاتی	۰/۲۰۳	۰/۱۷۲	۰/۴۷۸	۰/۰۱۳	۰/۱۵۰	۰/۵۰۶	۲/۰۴۳
نوع مؤسسه حسابرسی	۰/۲۲۵	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۱۸	۱/۳۱۱	۲/۷۱۸

همان طور که در جدول ۱، مشاهده می‌شود، میانگین، بیشینه و کمینه متغیر کیفیت ارقام تعهدی برابر با ۰/۲۹۵، ۰/۴۸۶، ۰/۱۲۳ است و بیانگر این مطلب است که کیفیت ارقام تعهدی در عموم شرکت‌های مورد بررسی در سطح متوسط قرار دارد. میانگین، بیشینه و کمینه متغیر هموارسازی سود برابر با ۰/۴۹۲، ۰/۳۸۰، ۰/۵۵۰- است و بیانگر این مطلب است که هموارسازی سود در عموم شرکت‌های مورد بررسی در سطح متوسط انجام می‌شود. میانگین، بیشینه و کمینه متغیر اندازه شرکت برابر با ۱۳/۷۳، ۱۵/۶۴ و ۱۱/۹۵ است و نشان می‌دهد که مجموع دارایی‌های شرکت‌های مورد بررسی، در سطح مطلوبی قرار دارد. میانگین، بیشینه و کمینه متغیر اهرم مالی برابر با ۰/۵۱۳، ۰/۷۳۵ و ۰/۲۷۰ است و بیانگر این مطلب است که میزان بهره‌وری شرکت‌های مورد بررسی از تأمین مالی‌های انجام‌شده، در سطح مطلوبی قرار دارد. میانگین، بیشینه و کمینه متغیر بازده دارایی برابر با ۰/۱۲۴، ۰/۳۰۹ و ۰/۰۰۰ است و نشان می‌دهد که میزان سودآوری شرکت‌های مورد بررسی، در سطح مطلوبی است.

مطابق با جدول ۲ و با استفاده از آزمون هادری برای متغیرهای مستقل، وابسته و کنترلی، سطح معناداری در آزمون ریشه واحد که باید کوچک‌تر از ۰/۰۵ باشد، نشان می‌دهد که تمامی متغیرهای پژوهش از پایایی مناسب برخوردارند.

جدول ۲. بررسی پایایی متغیرهای پژوهش

آزمون لوین، لین و چو		متغیر
سطح معناداری	آماره آزمون	
۰/۰۰۰	-۳۲/۶۶۳۸	کیفیت ارقام تعهدی
۰/۰۰۰	-۳۰/۷۹۰۰	هموارسازی سود
۰/۰۰۰	-۴۸/۰۴۸۷	قابلیت پیش‌بینی سود
۰/۰۰۰	-۱۴/۱۳۸۹	پایداری سود
۰/۰۰۰	-۲۱/۲۱۲۸	رویکرد خالص دارایی‌ها
۰/۰۰۰	-۳۱/۲۰۷۹	رویکرد معاملاتی
۰/۰۰۰	-۷۸۰/۰۰۰	اندازه شرکت
۰/۰۰۰	-۲۵۰۰/۰۰	اهرم مالی
۰/۰۰۰	-۵۵/۱۳۴۱	بازده دارایی
۰/۰۰۰	-۱۸۰/۰۰۰	ارزش بازار به ارزش دفتری
۰/۰۰۰	-۲۵/۳۲۲۷	رشد فروش شرکت
۰/۰۰۰	-۱۷/۶۳۰۴	نوع مؤسسه حسابرسی
۰/۰۰۰	-۳۰/۲۱۷۶	جریان‌های نقدی عملیاتی
۰/۰۰۰	-۱۸/۹۹۲۹	نسبت جاری
۰/۰۰۰	-۱۱۰۰/۰۰	نسبت آنی
۰/۰۰۰	-۱۵۰/۰۰۰	نسبت تسهیلات به سرمایه
۰/۰۰۰	-۲۴/۱۰۵۹	گردش دارایی
۰/۰۰۰	-۵۵/۶۴۰۲	نسبت گردش سرمایه جاری
۰/۰۰۰	-۱۹/۵۹۰۵	بازده حقوق صاحبان سهام
۰/۰۰۰	-۱۹/۶۴۲۰	حاشیه سود ناخالص
۰/۰۰۰	-۲۰/۰۶۶۶	حاشیه سود عملیاتی

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که با توجه به آماره آزمون چاو و آزمون هاسمن، بجز فرضیه پنجم، بقیه فرضیه‌ها از مدل داده‌های ترکیبی با اثرهای ثابت تبعیت می‌کنند.

جدول ۳. نتایج آزمون چاو و آزمون هاسمن

آزمون هاسمن			آزمون چاو			فرضیه‌های پژوهش
نتیجه آزمون	سطح معناداری	آماره آزمون	نتیجه آزمون	احتمال آماره	آماره آزمون	
اثرهای ثابت	۰/۰۰۱۳	۱۹/۹۰	پانل	۰/۰۰۲۷	۷/۷۱	فرضیه اول
اثرهای ثابت	۰/۰۰۱۳	۱۹/۹۰	پانل	۰/۰۰۰	۱۶۰/۶۳	فرضیه دوم
اثرهای ثابت	۰/۰۰۰۴	۲۲/۷۷	پانل	۰/۰۰۷۲	۵/۹۸	فرضیه سوم
اثرهای ثابت	۰/۰۰۲۰	۹/۵۲	پانل	۰/۰۰۰	۱۲۲۹/۲۷	فرضیه چهارم
اثرهای تصادفی	۰/۵۷۳۱	۳/۸۴	پانل	۰/۰۰۳۵	۷/۲۷	فرضیه پنجم
اثرهای ثابت	۰/۰۰۱۴	۱۹/۷۰	پانل	۰/۰۰۰	۱۶۳/۴۳	فرضیه ششم
اثرهای ثابت	۰/۰۱۷۷	۱۳/۶۹	پانل	۰/۰۱۲۰	۵/۰۹	فرضیه هفتم
اثرهای ثابت	۰/۰۰۰۰	۲۸/۰۱	پانل	۰/۰۰۰	۱۳۱۹/۳۷	فرضیه هشتم

با توجه به نتایج مندرج در جدول ۴، ضریب برآورد شده برای رویکرد خالص دارایی‌ها برابر با  $-۰/۰۱۲$  است که نشان می‌دهد رویکرد خالص دارایی‌ها تأثیر منفی بر کیفیت اقلام تعهدی دارد؛ علاوه بر آن، سطح معناداری این متغیر برابر با  $۰/۰۲۸$  و کمتر از ۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد خالص دارایی‌ها بر کیفیت اقلام تعهدی، از نظر آماری معنادار است.

جدول ۴. آزمون فرضیه اول پژوهش

$$AccrualQuality_{it} = \beta_0 + \beta_1 Net\ Asset\ Value_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 IR_{it} + \beta_5 FC_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	خطا	آماره t	احتمال آماره t	عامل تورم واریانس
رویکرد خالص دارایی‌ها	netassetvalue	$-۰/۰۱۲$	۰/۰۰۵	$-۲/۲۰۰$	۰/۰۲۸	۱/۰۴
اندازه شرکت	Size	$-۰/۰۰۰۹$	۰/۰۰۴	$-۰/۲۱۰$	۰/۸۳۵	۱/۰۱
اهرم مالی	Lev	۰/۰۳۱	۰/۰۲۱	۱/۴۶۰	۰/۱۴۵	۱/۱۸
نسبت آئی	Ir	۰/۰۱۲	۰/۰۱۱	۱/۱۰۰	۰/۲۷۰	۱/۳۸
نسبت تسهیلات به سرمایه	Fc	$-۰/۰۳۹$	۰/۰۲۱	$-۱/۸۵۰$	۰/۰۶۴	۱/۲۹
مقدار ثابت	Cons	۰/۳۴۲	۰/۰۶۷	۵/۱۰۰	۰/۰۰۰	-
آماره F			احتمال آماره F			
۲/۳۰			۰/۰۴۲			

با توجه به نتایج مندرج در جدول ۵، ضریب برآورد شده برای رویکرد خالص دارایی‌ها برابر با  $۰/۲۴۶$  است که نشان می‌دهد رویکرد خالص دارایی‌ها، بر هموارسازی سود تأثیر مثبتی دارد. علاوه بر آن، سطح معناداری این متغیر برابر

با ۰/۰۰۰ و کمتر از ۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد خالص دارایی‌ها بر هموارسازی سود، از نظر آماری معنادار است.

### جدول ۵. آزمون فرضیه دوم پژوهش

$$EarningSmoothness_{it} = \beta_0 + \beta_1 Net Asset Value_{it} + \beta_2 ROA_{it} + \beta_3 MTB_{it} + \beta_4 AT_{it} + \beta_5 CTR_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	خطا	آماره t	احتمال آماره t	عامل تورم واریانس
رویکرد خالص دارایی‌ها	Netassetvalue	۰/۲۴۶	۰/۰۶۶	۳/۷۳۰	۰/۰۰۰	۱/۷
بازده دارایی	Roa	-۰/۶۹۲	۰/۵۰۸	-۱/۳۶۰	۰/۱۷۴	۱/۶۲
رشد شرکت	Mtb	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۱/۲۵۰	۰/۲۱۰	۱/۰۱
گردش دارایی	At	۰/۶۴۳	۰/۱۴۵	۴/۴۳۰	۰/۰۰۰	۱/۱۷
نسبت گردش سرمایه جاری	Ctr	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۸۵۰	۰/۳۹۶	۱/۰۵
مقدار ثابت	Cons	-۱/۰۰۳	۰/۲۸۷	-۳/۴۹۰	۰/۰۰۰	-
				F آماره		
				احتمال آماره F		
				۷/۸۱		۰/۰۰۰۰

با توجه به نتایج مندرج در جدول ۶، ضریب برآورد شده برای رویکرد خالص دارایی‌ها برابر با ۰/۱۱۱- است که نشان می‌دهد رویکرد خالص دارایی‌ها، بر قابلیت پیش‌بینی سود تأثیر منفی دارد. علاوه بر آن، سطح معناداری این متغیر برابر با ۰/۰۰۲ و کمتر از ۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد خالص دارایی‌ها بر قابلیت پیش‌بینی سود، از نظر آماری معنادار است.

### جدول ۶. آزمون فرضیه سوم پژوهش

$$Predictability_{it} = \beta_0 + \beta_1 Net Asset Value_{it} + \beta_2 ghroth sell_{it} + \beta_3 AudTop_{it} + \beta_4 RE_{it} + \beta_5 GPM_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	خطا	آماره t	احتمال آماره t	عامل تورم واریانس
رویکرد خالص دارایی‌ها	netassetvalue	-۰/۱۱۱	۰/۰۳۵	-۳/۱۳۰	۰/۰۰۲	۳/۵۳
رشد فروش شرکت	ghrothsell	-۰/۰۳۵	۰/۰۳۳	-۱/۰۴۰	۰/۲۹۹	۱/۰۳
نوع مؤسسه حسابرسی	audtop	-۰/۰۲۵	۰/۰۳۳	۰/۷۶۰	۰/۴۵۰	۱/۰۱
بازده حقوق صاحبان سهام	re	۰/۴۵۱	۰/۰۷۶	۵/۹۰۰	۰/۰۰۰	۱/۴۸
حاشیه سود ناخالص	gpm	۰/۱۲۴	۰/۲۲۱	۰/۵۶۰	۰/۵۷۵	۳/۵۳
مقدار ثابت	cons	۱/۳۶۴	۰/۱۰۶	۱۲/۸۸	۰/۰۰۰	-
				F آماره		
				احتمال آماره F		
				۱۸/۷۳		۰/۰۰۰۰

با توجه به نتایج مندرج در جدول ۷، ضریب برآورد شده برای رویکرد خالص دارایی‌ها برابر با  $-0/001$  است که نشان می‌دهد رویکرد خالص دارایی‌ها بر پایداری سود تأثیر منفی دارد. علاوه بر آن، سطح معناداری این متغیر برابر با  $0/194$  و بیشتر از ۵ درصد است، بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد خالص دارایی‌ها بر پایداری سود، از نظر آماری معنادار نیست.

#### جدول ۷. آزمون فرضیه چهارم پژوهش

$$EarningPersistence_{it} = \beta_0 + \beta_1 Net\ Asset\ Value_{it} + \beta_2 CFO_{it} + \beta_3 CR_{it} + \beta_4 OPM_{it} + \beta_5 P/E_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	خطا	آماره t	احتمال آماره t	عامل تورم واریانس
رویکرد خالص دارایی‌ها	netassetvalue	$-0/001$	$0/000$	$-1/300$	$0/194$	۲/۱۶
جریان‌های نقدی عملیاتی	cfo	$0/00001$	$0/000$	$0/030$	$0/974$	۱
نسبت جاری	cr	$0/010$	$0/000$	$11/910$	$0/000$	۱/۱۳
حاشیه سود عملیاتی	opm	$0/046$	$0/004$	$9/760$	$0/000$	۲/۳۵
مقدار ثابت	cons	$-0/032$	$0/003$	$-10/800$	$0/000$	-
				آماره F	احتمال آماره F	
				۹۴/۵۶	$0/000$	

با توجه به نتایج مندرج در جدول ۸، ضریب برآورد شده برای رویکرد خالص دارایی‌ها برابر با  $0/026$  است که نشان می‌دهد رویکرد معاملاتی، بر کیفیت ارقام تعهدی تأثیر مثبتی دارد. علاوه بر آن، سطح معناداری این متغیر برابر با  $0/000$  و کمتر از ۵ درصد است، بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد معاملاتی بر کیفیت ارقام تعهدی، از نظر آماری معنادار است.

#### جدول ۸. آزمون فرضیه پنجم پژوهش

$$AccrualQuality_{it} = \beta_0 + \beta_1 SPREAD_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 IR_{it} + \beta_5 FC_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	خطا	آماره t	احتمال آماره t	عامل تورم واریانس
رویکرد معاملاتی	sprread	$0/026$	$0/005$	$5/110$	$0/000$	۱
اندازه شرکت	size	$0/005$	$0/010$	$0/550$	$0/584$	۱/۰۱
اهرم مالی	lev	$0/036$	$0/064$	$0/570$	$0/572$	۱/۱۷
نسبت آبی	ir	$0/028$	$0/032$	$0/180$	$0/372$	۱/۳۷
نسبت تسهیلات به سرمایه	fc	$0/051$	$0/057$	$0/900$	$0/370$	۱/۲۸
مقدار ثابت	cons	$0/060$	$0/148$	$0/400$	$0/686$	-
				آماره F	احتمال آماره F	
				۲۷/۶۱	$0/000$	

با توجه به نتایج مندرج در جدول ۹، ضریب برآورد شده برای رویکرد معاملاتی برابر با  $-0/021$  است که نشان می‌دهد رویکرد معاملاتی بر هموارسازی سود تأثیر منفی دارد. علاوه بر آن، سطح معناداری این متغیر برابر با  $0/22$  و بیشتر از ۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد معاملاتی بر هموارسازی سود، از نظر آماری معنادار نیست.

جدول ۹. آزمون فرضیه ششم پژوهش

$$EarningSmoothness_{it} = \beta_0 + \beta_1 SPREAD_{it} + \beta_2 ROA_{it} + \beta_3 MTB_{it} + \beta_4 AT_{it} + \beta_5 CTR_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	خطا	آماره t	احتمال آماره t	عامل تورم واریانس
رویکرد معاملاتی	sprread	$-0/021$	$0/017$	$-1/230$	$0/220$	۱
بازده دارایی	roa	$0/290$	$0/438$	$0/660$	$0/508$	$1/02$
رشد شرکت	mtb	$0/002$	$0/001$	$1/450$	$0/148$	$1/01$
گردش دارایی	at	$0/523$	$0/141$	$3/690$	$0/000$	$1/05$
نسبت گردش سرمایه جاری	ctr	$0/003$	$0/004$	$0/790$	$0/432$	$1/05$
مقدار ثابت	_cons	$0/077$	$0/135$	$0/570$	$0/568$	-
				آماره F		احتمال آماره F
				۵/۳۰		$0/000$

با توجه به نتایج مندرج در جدول ۱۰، ضریب برآورد شده برای رویکرد خالص دارایی‌ها برابر با  $-0/0005$  است که نشان می‌دهد رویکرد معاملاتی بر قابلیت پیش‌بینی سود تأثیر منفی دارد. علاوه بر آن، سطح معناداری این متغیر برابر با  $0/931$  و بیشتر از ۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد معاملاتی بر قابلیت پیش‌بینی سود، از نظر آماری معنادار نیست.

جدول ۱۰. آزمون فرضیه هفتم پژوهش

$$Predictability_{it} = \beta_0 + \beta_1 SPREAD_{it} + \beta_2 ghroth\ sell_{it} + \beta_3 AudTop_{it} + \beta_4 RE_{it} + \beta_5 GPM_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	خطا	آماره t	احتمال آماره t	عامل تورم واریانس
رویکرد معاملاتی	sprread	$-0/0005$	$0/006$	$-0/090$	$0/931$	۱
رشد فروش شرکت	ghrothsell	$-0/037$	$0/033$	$-1/110$	$0/267$	$1/03$
نوع مؤسسه حسابرسی	audtop	$-0/029$	$0/033$	$-0/890$	$0/373$	$1/01$
بازده حقوق صاحبان سهام	re	$-0/468$	$0/076$	$-6/120$	$0/000$	$1/44$
حاشیه سود ناخالص	gpm	$-0/401$	$0/144$	$-2/780$	$0/005$	$1/4$
مقدار ثابت	cons	$1/055$	$0/046$	$22/89$	$0/000$	-
				آماره F		احتمال آماره F
				۱۶/۶۹		$0/000$



با توجه به نتایج مندرج در جدول ۱۱، ضریب برآورد شده برای رویکرد معاملاتی برابر با  $-۰/۰۰۰۳$  است که نشان می‌دهد رویکرد معاملاتی بر پایداری سود تأثیر منفی دارد. علاوه بر آن، سطح معناداری این متغیر برابر با  $۰/۰۳۸$  و کمتر از ۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد معاملاتی بر پایداری سود، از نظر آماری معنادار است.

جدول ۱۱. آزمون فرضیه هشتم پژوهش

$EarningPersistence_{it} = \beta_0 + \beta_1 SPREAD_{it} + \beta_2 CFO_{it} + \beta_3 CR_{it} + \beta_4 OPM_{it} + \beta_5 P/E_{it} + \varepsilon_{it}$						
متغیر	نماد	ضریب	خطا	آماره t	احتمال آماره t	عامل تورم واریانس
رویکرد معاملاتی	sprread	$-۰/۰۰۰۳$	$۰/۰۰۰$	$-۲/۰۸۰$	$۰/۰۳۸$	۱
جریان‌های نقدی عملیاتی	cfo	$۰/۰۰۰$	$۰/۰۰۰$	$۰/۰۳۰$	$۰/۹۷۶$	۱
نسبت جاری	cr	$۰/۰۱۰$	$۰/۰۰۰$	$۱۱/۹۳$	$۰/۰۰۰$	۱/۱۲
حاشیه سود عملیاتی	opm	$۰/۰۴۲$	$۰/۰۰۳$	$۱۲/۲۱$	$۰/۰۰۰$	۱/۱۳
مقدار ثابت	cons	$-۰/۰۳۴$	$۰/۰۰۱$	$-۲۳/۱۲$	$۰/۰۰۰$	-
				F آماره		
				احتمال آماره F		
						$۹۵/۳۴$
						$۰/۰۰۰$

## نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه بین مدل‌های گزارشگری مالی و ویژگی‌های سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بود. ضریب برآورد شده برای رویکرد خالص دارایی‌ها نشان داد که رویکرد خالص دارایی‌ها بر کیفیت ارقام تعهدی تأثیر منفی دارد و سطح معناداری این متغیر، کمتر از ۵ درصد است. ضریب برآورد شده برای رویکرد خالص دارایی‌ها نشان می‌دهد که رویکرد خالص دارایی‌ها بر هموارسازی سود تأثیر مثبت دارد و سطح معناداری این متغیر کمتر از ۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد خالص دارایی‌ها بر هموارسازی سود، از نظر آماری معنادار است. همچنین رویکرد خالص دارایی‌ها بر قابلیت پیش‌بینی سود تأثیر منفی دارد و سطح معناداری این متغیر کمتر از ۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد خالص دارایی‌ها بر قابلیت پیش‌بینی سود، از نظر آماری معنادار است. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، رویکرد خالص دارایی‌ها بر پایداری سود تأثیر منفی دارد و سطح معناداری این متغیر بیشتر از ۵ درصد است. از سوی دیگر، رویکرد معاملاتی بر کیفیت ارقام تعهدی تأثیر مثبتی دارد و سطح معناداری این متغیر کمتر از ۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد معاملاتی بر کیفیت ارقام تعهدی، از نظر آماری معنادار است و فرضیه پنجم پژوهش نیز تأیید می‌شود. ضریب برآورد شده برای رویکرد معاملاتی نشان می‌دهد که رویکرد معاملاتی بر هموارسازی سود تأثیر منفی دارد و سطح معناداری این متغیر بیشتر از ۵ درصد است؛ به این معنا که تأثیر رویکرد معاملاتی بر هموارسازی سود، از نظر آماری معنادار نیست. از سوی دیگر، مشخص شد که رویکرد معاملاتی بر قابلیت پیش‌بینی سود تأثیر منفی دارد و سطح معناداری این متغیر بیشتر از ۵ درصد است؛ به این مفهوم که تأثیر رویکرد معاملاتی بر قابلیت پیش‌بینی سود، از نظر آماری معنادار نیست. ضریب برآورد شده برای رویکرد معاملاتی نشان

می‌دهد که رویکرد معاملاتی بر پایداری سود تأثیر منفی دارد و سطح معناداری این متغیر کمتر از ۵ درصد است؛ بنابراین می‌توان گفت که تأثیر رویکرد معاملاتی بر پایداری سود، از نظر آماری معنادار است. نتایج این پژوهش با یافته‌های موسکاریلو و همکاران (۲۰۲۰) مطابقت دارد.

پیشنهاد می‌شود چنین پژوهشی به تفکیک صنایع مختلف و برای شرکت‌های بورسی و فرابورسی به صورت جداگانه بررسی و نتایج حاصل از آن‌ها با یکدیگر مقایسه شود.

## منابع

- بزرگ اصل، موسی و صالح زاده، بیستون (۱۳۹۴). رابطه توانایی مدیریت و پایداری سود با تأکید بر اجزای تعهدی و جریان‌های نقدی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *دانش حسابرسی*، ۱۴(۵۸)، ۱۵۳-۱۷۰.
- بیات، مرتضی؛ زلفی، حسن و میرحسینی، ایرج (۱۳۹۴). بررسی تأثیر پایداری سود بر ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۲۲(۱)، ۴۱-۵۸.
- ثقفی، علی و کردستانی، غلامرضا (۱۳۸۳). بررسی و تبیین رابطه بین کیفیت سود و واکنش بازار به تغییرات سود نقدی. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۱۱(۳)، ۵۱-۷۲.
- حساس یگانه، یحیی؛ جعفری، علی و رسائیان، امیر (۱۳۹۰). عوامل تعیین‌کننده سطح نگهداشت وجه نقد شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران. *حسابداری مالی*، ۳(۹)، ۳۹-۶۶.
- رضازاده، جواد؛ رحیم‌پور، محمد و نصیری، محمود (۱۳۹۰). نقش تحریفات موقت حسابداری در کاهش پایداری ارقام تعهدی. *دانش حسابداری*، ۲(۴)، ۴۹-۶۴.

## References

- Aly Zaher, N., Mohamed, E.K.A. & Basuony, M. (2020). The effect of timely loss recognition and accrual quality on corporate bond spread: The influence of legal and financial institutions. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 64, 101-171. DOI:10.1016/j.intfin.2019.101171
- Ashari, N., Koh, H. C., Tan, S. L. & Wong, W. H. (1994). Factors Affecting Income Smoothing among Listed Company in Singapore. *Accounting and Business Research*, 24(96), 291-301.
- Bayat, M., Zolghy, H., & Mirhosseini, I. (2015). Examining the Impact of Earnings Persistence on the Value Relevance of Accounting Information. *Accounting and Auditing Reviews*, 22(1), 41-58. (in Persian)
- Bozorgasl, M. & Salehzadeh, B. (2015). The Relationship Between Managerial Ability and Earnings Persistence with an Emphasis on the Components of Liabilities and Cash Flows in Companies Listed on the Tehran Stock Exchange. *Journal of Auditing Knowledge*, 14(58), 154-170. (in Persian)

- Bryan, D. B. & Mason, T. W. (2020). Independent director reputation incentives, accruals quality and audit fees. *Journal of Business Finance & Accounting*, 47(7-8), 982-1011.
- Cho, S. Y., Lee, C. & Pfeiffer, R. J. Jr. (2013). Corporate social responsibility performance and information asymmetry. *Journal of Accounting and Public Policy*, 32, 71-83.
- Chou, S.C. & Chang, C. (2020). Does corporate diversification enhance accrual quality? *Review of Accounting and Finance*, 19(2), 199-219.
- Effiezal Aswadi Abdul, W., Nik Abdul Majid, W., Harymawan, I. and Agustia, D. (2020). Characteristics of auditors' non-audit services and accruals quality in Malaysia. *Pacific Accounting Review*, 32(2), 147-175.
- Fambudi, I. N. & Fitriani, D. (2019). Analysis Effect of Accrual Quality, Growth Opportunity and Gender Diversity on Firm Performance (Empirical Evidence from Listed Company in Indonesia Stock Exchange). *International Journal of Contemporary Accounting*, 1(2), 119-132.
- Francis, J., LaFond, R., Olsson, P. M. & Schipper, K. (2004). Costs of equity and earnings attributes. *The accounting review*, 79(4), 967-1010.
- Francis, J., Nanda, D. & Olsson, P. (2008). Voluntary Disclosure, Earnings Quality, and Cost of Capital. *Journal of Accounting Research*, (46), 53-99.
- Hassas Yeganeh, Y., Jafari, A., & Rassaian, A. (2011). Determinants of Cash Holdings by Companies Listed on the Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting Quarterly*, 3(9), 39- 66. (in Persian)
- Indraswono, C. & Kurniawati, A. D. (2020). Manufacturing Corporate Life Cycle and Discretionary Accruals with Piecewise Linear Model. *Media Ekonomi dan Manajemen*, 35(1), 61-74.
- Jones, J. (1991). Earnings management during import relief investigations. *Journal of Accounting Research*, 29, 193-228.
- Kim, D. & Qi, Y. (2010). Accruals Quality, Stock Returns, and Macroeconomic Conditions. *The Accounting Review*, 85, 937-978.
- Kim, K. S., Chung, C. Y., Lee, J. H., & Cho, S. (2020). Accruals quality, information risk, and institutional investors' trading behavior: Evidence from the Korean stock market. *The North American Journal of Economics and Finance*, 51, 101081.
- Leuz, C., Nanda, D. & Wysocki, P., (2003). Earnings management and investor protection: An international comparison. *Journal of Financial Economics*, (69), 505-527.
- Li, F., Abeysekera, I. & Ma, S. (2011). Earnings Management and the Effect of Earnings Quality in Relation to Stress Level and Bankruptcy Level of Chinese Listed Firms. *Corporate Ownership and Control*, 9 (1), 366-391.

- Moscariello, N., La Rosa, F., Bernini, F., Fera, P (2020). Revenue-expense versus asset-liability model The impact on the earnings attributes of non-financial private firms. *Meditari Accountancy Research*, 28(2), 277-310.
- Rezazadeh, J., Nasiri, M., & Rahimpour, M. (2011). The Role of Temporary Accounting Distortions in Reducing the Stability of Liability Items. *Journal of Accounting Knowledge*, 2(4), 49-64. (in Persian)
- Sagafi, A. & Kordestani, GH. (2004). Investigating and Explaining the Relationship between Earnings Quality and Market Reaction to Cash Earnings Changes. *Accounting and Auditing Research*, 11(3), 51-72. (in Persian)